

Arenguseire Keskus

ARENGUSEIRE TEGEVUSKAVA 2024

2024

Sisukord

1. Uurimissuunad 2024	3
1.1. Aktiivsed ja tootvad tarbijad tuleviku energiasüsteemis	3
1.2. Majanduse konkurentsivõime tulevik.....	5
1.3. Personaalriigi tulevik.....	7
1.4. Avalike teenuste piirkondliku korralduse tulevik.....	9
1.5. Eraraha kaasamise tulevik kultuuri- ja spordivaldkonnas	12
2. Ühiskondliku arutelu algatamine. Stsenaariumide realiseerumise jälgimine	14

1. Uurimissuunad 2024

1.1. Aktiivsed ja tootvad tarbijad tuleviku energiasüsteemis

Põhjendus	<p>Energiavaldkonna tulevikust rääkides on palju tähelepanu pälvinud elektritootmise valikud, kuivõrd madala heitega lahenduste suunas liikumisel peetakse kõige perspektiivikamaks võimaluseks elektrifitseerimist ning elektri osakaal kogu energiamajanduses seeläbi kasvab. Elektritootmise pakkumise poole põhimõtteliste valikute kõrval on samavõrd tähtis läbi mõelda ka tarbijate roll tuleviku energiasüsteemis. Järjest enam leiab kasutust inglisekeelne mõiste <i>prosumer</i>, mida on tõlgitud kui tootev tarbija või tootja-tarbija. Kitsamas tähenduses on tootvad tarbijad need üksikisikud, asutused või väikeettevõtted, kes nii toodavad kui tarbivad energiat. Laiemas tähenduses on tootvad tarbijad kõik need, kes aktiivselt panustavad energiasüsteemi, näiteks aidates oma akude abil elektrivõrku stabiliseerida või juhtides aktiivselt oma energiatarbimist.¹ Tootvad tarbijad võivad tegutseda individuaalselt või kollektiivselt, näiteks koondudes energiaühistutesse.</p> <p>Mitmed globaalsed kui ka Eesti energiatulevikke käsitlevad stsenaariumid näevad vajadust suurema hulga tootvate tarbijate järele.² Kuivõrd tootvad tarbijad toodavad osa vajaminevast energiast ise või salvestavad odava hinnaga perioodidel, on nad rohkem kaitstud kõrgete turuhindade eest – seetõttu võib see tuua kasu haavatavamatele tarbijatele ja aidata kaasa energiavaesuse vähenemisele. Samuti on tootvatarbijate energiarajatised sageli paigutatud hoonete katustele, mis on maakasutuse mõttes efektiivne. Lisaks on tootvate tarbijate lisandumine tõhus viis, kuidas erasektori rahastust rakendada energia- pöörde elluviimiseks.³ Teisalt on väljakutseks selliste projektide</p>
------------------	--

¹ EEA (2022). Energy prosumers in Europe. Citizen participation in the energy transition. <https://www.eea.europa.eu/publications/the-role-of-prosumers-of>

² Ebbers, A. (2020). Seame sihid aastaks 2035: Energeetika arenguseire stsenaariumid Eestis.

³ EEA newsletter issue 03/2022. <https://www.eea.europa.eu/articles/prosumers-and-the-energy-crisis>

	<p>kulutõhusus, mis väiksema mastaabi tõttu kipub olema suurprojektidest madalam. Tootetarbijate lisandumine võib viia ka energiatarbimise suurenemiseni, sest ise energiat tootes võib tekkida soov ka seda rohkem kulutada, kasutades varasemast enam energiamahukaid seadmeid.⁴ Seetõttu võib tootetarbijate lisandumine olla kontraproduktiivne kliimaeesmärkide saavutamisel.</p> <p>Hajatootmine on teoreetiliselt tõhusam ja tarbijate läheduse tõttu on väiksemad ka kaod elektri ülekandel ja kahaneb koormus ülekandevõrgule. Samas võib tootetarbijate lisandumine kasvatada elektrivõrgu arendamise vajadust.⁵ Varustuskindluse ja pingekvaliteedi tagamiseks muutub võrgu planeerimine, haldamine ning selleks kasutatav tehnoloogia senisest keerukamaks.</p> <p>Eelnevast tõstatub vajadus läbi mõelda tootvate tarbijate roll tuleviku energiasüsteemis. Sobivate tingimuste korral võimaldab üleminek kliimanetraalsele energiasüsteemile palju rohkematel tarbijatel energiasüsteemis aktiivselt osaleda, juhtides oma energianõudlust või lisaks tarbimisele ka tootes energiat. Aktiivne turuosaline saab vähendada oma CO2 jalajälge ja paljudel juhtudel ka energiakulusid. Tarbijate aktiivsem roll, eelkõige ühistuliste mudelite juures, võib kaasa tuua ka märkimisväärseid sotsiaalseid kasusid.</p> <p>Arengute suunamisel on oluline tähtsus regulatsioonidel ja poliitilistel valikutel nii Euroopas kui Eestis. Regulatsioonid peaks võimaldama tootjatel välja töötada atraktiivseid ärimudeleid, tagades samas, et need vastavad süsteemitasandi vajadustele.⁶ See on poliitikakujundajatele suur väljakutse, kui võrd uus energiasüsteem on alles kujunemisejärgus ning paljud küsimused on vastamata. Kuidas taastuvenergia investeringuid tulevikus rahastatakse? Kas elektrihinna määramise mehhanismid muutuvad? Kuidas elektrivõrgu rajamist rahastatakse ja kuidas neid kulusid võrgukasutajate vahel õiglaselt jagada? Milliseid meetmeid on vaja võrgu stabiilsuse tagamiseks täielikult detsentraliseeritud süsteemis?</p>
--	--

⁴ PROSEU (2020). Prosumers for the Energy Union: mainstreaming active participation of citizens in the energy transition. <https://proseu.eu/resource/report-local-national-and-eu-scenarios>

⁵ EEA (2022). Energy prosumers in Europe. Citizen participation in the energy transition. <https://www.eea.europa.eu/publications/the-role-of-prosumers-of>

⁶ Brown, D., et al., 2020. Policies for prosumer business models in the EU: Deliverable 4.2 of the Horizon 2020 PROSEU project, University of Leeds, Leeds, UK.

	<p>Uurimissuuna kesksed küsimused on:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Mis on võtmetegurid, millest sõltub tarbijate roll tuleviku energiasüsteemis? Mis tegurid on riigi poolt juhitavad ning mis kujunevad väliste mõjurite toimetel? - Mis on võimalikud kujunevad stsenaariumid? - Mis on nende arengute tähendus energiatootmisele (nt investeringuvajadus, varustuskindlus), -edastamisele (nt nõuded elektrivõrgu ülesehitusele) ja -tarbimisele (nt aktiivne nõudluse juhtimine, tiputundide kompenseerimise mudelid, andmepõhised energiateenused)? <p>Tööl on tugev seos Arenguseire Keskuse teiste uurimissuundadega, eelkõige rohepöörde, aga ka regionaalmajanduse uurimissuunaga.</p>	
Uuringuteenuste sisseostu eelarve	30 000 eurot + km	
Ajakava	Lähteülesande koostamine, juhtkomisjoni loomine, lisaekspertiisi kaasamise ettevalmistamine	September – november 2023
	Kaastööde ja lühiraportite valmimine, vaheraport ja tagasiside juhtgrupilt	November 2023 – mai 2024
	Lõppraport ja tulemuste tutvustamine	Mai – juuni 2024

1.2. Majanduse konkurentsivõime tulevik

Põhjendus	<p>Juba teist aastat kestav majanduslangus on teravalt esile toonud Eesti majanduse pikaajalise konkurentsivõime ning selle tugevdamiseks vajalike muudatuste küsimuse. Kuigi majanduse käekäiguga seotud asutusi on Eestis mitmeid, siis avalikku arutelu pikaajalise konkurentsivõime tugevdamise üle pigem napib.</p> <p>Viimane tõsine katse konkurentsivõime teemat fookusesse tõsta tehti 2016. aastal, kui peaminister Taavi Rõivase kokku kutsutud majandusarengu töögrupp kutsus valitsust üles „majanduskasvu vallas ambitsioonikamalt tegutsema ning kriitiliselt hindama seniste majanduskasvu alustalade toimimist, kuna kiiresti muutumas</p>
------------------	---

	<p>maailmamajanduses ei ole konkurentsieelised püsivad, nende uuendamiseks teevad riigid erinevate struktuurireformide näol pidevaid jõupingutusi.“ Ajal, mil maailm muutub kiiremini kui kunagi varem, on iga riigi jaoks kriitilise tähtsusega pidevalt hinnata oma positsiooni ja konkurentsivõimet globaalsel tasandil.</p> <p>Eesti praegune konkurentsivõime narratiiv on suures osas seotud infotehnoloogiaga, kuid pole usutav, et IT suudab pakkuda lahenduse kogu Eesti tööhõive tagamisele. Lisaks tekitab ühe valdkonna ebaproportsionaalne kasv probleeme majanduse tasakaalustatusega⁷. Seega on vajalik informeeritud arutelu, missugused on Eesti strateegilised valikud.</p> <p>Eesti kui väikeriigi kõige olulisemad omadused on strateegilisus ja kohandumisvõime. See tähendab suutlikkust teha samu asju paremini, tundes ja kasutades oskuslikult ära teiste riikide kogemusi. See eeldab ka strateegilist tõhusust ehk oskust luua unikaalset ja kestlikku konkurentsieelist. Eesti ei saa muuta oma geograafilist asukohta, küll saab Eesti aga muuta oma strateegilist positsiooni suhetes teiste riikidega. Oma strateegiate ja poliitikatega saame mõjutada, kuidas see asukoht erinevate globaalsete ärimudelite korral tööle hakkab.</p> <p>Koos kliimamuutuste vastase võitluse aktuaalsemaks muutumisega kasvab järjest majanduse restruktureerimise tähtsus. Muuhulgas võiks bioressursside ja roheenergia nutikas rakendamine olla Eesti kuvandis senisest palju tähtsamal kohal. Kogu rohemajanduse suund ja Eesti loodusvarade kasutamine vajab strateegilist lähenemist. Siin on palju arenguruumi. Erinevad majandusharude liidud on tõstatanud probleemi, et nende arvates nn „rohepöoret“ ei ole Eestis käsitletud kui majandusküsimust⁸.</p> <p>Oluline majanduspoliitika valdkond on harupoliitika, mida nimetatakse ka struktuuripoliitikaks. Harupoliitika üheks olulisemaks eesmärgiks ja ka strateegiliseks valikuks on turuprotsesside toetamine. Positiivne majanduse struktuurimuutus kiirendab majanduskasvu, kuid samas tuleb arvestada, et vähem tootlikud sektorid võivad sellises olukorras kiiremini kokku tõmmata, sest ressursse jaotatakse ümber. Selline protsess toob struktuurimuutuste tulemusel ka negatiivseid tagajärgi,</p>
--	---

⁷ Varblane, U.; Eamets, R.; Kraavi, A.; Eerma, D. Eesti majandusarengut toetavate ettepanekute analüüs (ilmumas)

⁸ *Ibid.*

	<p>mis võivad väljenduda suuremates kohanemiskuludes. Sellest tingituna on harupoliitika üheks peamiseks ülesandeks tekkinud kohanemiskulude minimeerimine.</p> <p>Eelnevat arvestades püstitatakse majanduse konkurentsivõime tuleviku uurimissuunas järgmised kesksed uurimisküsimused:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Millised pikaajalised trendid iseloomustavad tootlikkuse eri aspekte Eesti majanduses? 2. Mis saavad olla Eesti majanduse konkurentsieelised 15-20 aasta pärast? 3. Kuidas neid konkurentsieeliseid välja arendada? 4. Milline on uute konkurentsieeliste arendamisega seonduv investeeringuvajadus? <p>Töö viiakse läbi Riigikogu majanduskomisjoni juurde loodud konkurentsivõime ekspertkogu tegevuse raames. Tööl on tugev seos Arenguseire Keskuse varasemate uurimis-suundadega, eelkõige tootlikkuse, regionaalse majanduse ja rohepöörde uurimissuunaga.</p>	
Uuringuteenuste sisseostu eelarve	10 000 eurot + km	
Ajakava	Lähteülesande koostamine konkurentsivõime ekspertkogu tegevuse raames, vajaliku lisaekspertiisi kaasamise ettevalmistamine	Jaanuar 2024
	Vahetulemuste ja lühi raportite valmimine	Veebruar – aprill 2024
	Lõppraport ja tulemuste tutvustamine	Mai – juuni 2024

1.3. Personaalriigi tulevik

Põhjendus	Avalikke teenuseid saab isikupärastada ja efektiivsemaks muuta, rakendades tehisaruvõimekusi avaliku sektori valduses olevatele andmetele. Enamasti eeldab see ühiskonna eri sektoritest pärit andmete nagu tervishoid, haridus, tööhõive või varaline olukord,
------------------	---

omavahelist integreerimist ehk riskasutust. Näiteks pakutaks eakatele inimestele personaliseeritud tervishoiuteenuseid, mis põhinevad nende terviseajalool ja elustiilil, samas kui noortele pakutaks haridus- ja karjäärinõustamist, mis on suunatud nende isiklikele huvidele ja õpingutes ilmnunud tugevustele. Sotsiaalhoolekandes saab tuvastada erinevaid riskigruppe, sealhulgas töötus- või vaesusriski sattumist ja pakkuda õigeaegselt asjakohaseid teenuseid. Hariduses on võimalik luua personaliseeritud õppekavasid ja kohandatud õppematerjale, mis vastavad õpilaste individuaalsetele õppimise eelistustele ja varasematele akadeemilistele tulemustele. Tervishoius võib tehisaru analüüsida patsiendi varasemat terviseajalugu, geneetilist profiili ja elustiili, et ennustada terviseriske ja soovitada konkreetseid ennetavaid meetmeid.

Personaaliigi idee ei tähenda seega pelgalt automatiseerimist, digiteenuse kasutajasõbralikku disaini ja ühtseid digivärvaid (*nt riik.ee*), vaid **sunnib läbi mõtlema ka teenuste-toetuste aluspõhimõtteid ning seda, milliseid uusi põhimõttelisi võimalusi digitehnoloogia teenuste paindlikumaks osutamiseks pakub.** Asjakohane on ka analüüsida, kuidas saaks tehisaru rakendada sissetulekust ja varalisest seisust sõltuvate toetuste-teenuste automatiseerimiseks ehk inimeste vabastamiseks oma kulude ja tulude tõendamise kohustusest. See võib avada võimalusi sissetulekust sõltuvate toetuste-teenuste osakaalu suurendamiseks universaalsete arvelt ja seeläbi riigi rahakasutuse efektiivsuse kasvaks.

Personaaliigi ehk digitaalse heaoluriigi küsimus on seega lahutamatu seotud küsimustega, millistel põhimõtetel me edasist digiarengut näha soovime, sealhulgas kuidas ühendada andmete riskasutuse vajadus privaatsusriive ärahoidmisega, kui ka sellega, milline on Eesti kui heaoluriigi pikk visioon.

Vajalik on läbi mõelda, **mis on need kohad sotsiaalvaldkonna teenustes, kus andmepõhine personaalne lähenemine on rakendatav.** See võib eeldada ka kriteeriumide väljatöötamist, mis saaks olla personaliseerimise aluseks, ning hinnanguid nende täidetavusele. Näiteks, kas vajalikud andmed on olemas, kas neid saaks ühendada, kui ulatuslik on võimalik privaatsusriive jne. EUROMODi mudeli abil on kavas hinnata valitud teenuste andmepõhise personaliseerimise mõjusid ühiskonna tulujaotusele ja riigi kuludele.

	<p>Eelnevalt tulenevalt püstitatakse uurimissuunas järgmised kesksed küsimused:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Millistes sotsiaalvaldkonna teenustes oleks suurim andmepõhise personaliseerimise potentsiaal? Milles see avalduks? • Kuidas mõjutaks valitud teenuste andmepõhine personaliseerimine inimeste ja riigi tulusid ja kulusid? • Milline on vajaduspõhisuse määr Eesti riiklike toetuste süsteemis (ehk toetuste sõltuvus sissetulekute/jõukuse tasemest) ning selle määra tõstmisega kaasnev sääst ? 	
Uuringuteenuste sisseostu eelarve	50 000 eurot + km	
Ajakava	Lähteülesande koostamine, kaastööde hankimine, võtmeisikutest juhtkomisjoni ja eksperdigrupi loomine	Jaanuar – märts 2023
	Kaastööde ja lühi raportite valmimine, vaheraport ja tagasiside juhtkomisjonilt	Aprill 2023 – september 2023
	Lõppraport ja tulemuste tutvustamine	Oktoober – november 2023

1.4. Avalike teenuste piirkondliku korralduse tulevik

Põhjendus	<p>Eesti asustussüsteem on pidevas muutumises, seda mõjutavad rahvastikumuutused (rahvastiku vananemine, rändemustrid, linnastumine), majanduslikud ja tehnoloogilised trendid jt. Asustustriga on seotud nii teenusvõrk, liikuvus, tehnilise taristu arendamine, loodusressursside kasutamine kui ka inimtegevusega kaasnev keskkonnakoormus.</p>
------------------	--

	<p>Üleriigilise planeeringu trendide alusuuringuga (2023)⁹ on hiljuti kvalitatiivselt analüüsitud rahvusvaheliste ja riigisiseste trendide mõjusid Eesti ruumikasutusele 10 ja 30 aasta perspektiivis. Arenguseire Keskuse koostatud Eesti regionaalse majanduse stsenaariumid (2019)¹⁰ seadsid fookusesse majandusarengu väljavaated, kuid ei hõlma kõiki olulisi asustussüsteemi arengut mõjutavaid tegureid.</p> <p>Värskelt on regionaal- ja põllumajandusministeerium algatanud "Asustuse arengustsenaariumite koonduringu", millega luuakse alus asustussüsteemi võimalike arenguteede paremaks mõistmiseks. Selleks analüüsitakse andmepõhiselt asustussüsteemi alternatiivseid arenguid, pakutakse välja Eesti linnalise asustuse tüpologia, selgitatakse erinevaid võimalikke stsenaariume, nende mõjusid Eesti kestlikule arengule ning stsenaariumidega seotud poliitikavalikuid ja ressursivajadust.¹¹ Antud töö saab valmis 2024. aasta lõpus.</p> <p>Küll aga jääb eelnevalt nimetatud uuringutes suurema tähelepanuta teenuskeskuste teema ehk kuivõrd halduspiirid muudavad teenusvõrgustikud ebaoptimaalseks ning mis võiksid olla teenuste osutamise võimalikud mudelid tulevikus. Kui elulised teenused on tõmbekeskustes, võib piiride paigutus mõjutada nende teenuste kättesaadavust piirkondades, Teenuskeskuste võrgustiku planeerimise põhimõtteid on viimati põhjalikumalt selgitatud 2015. aastal¹², kuid tulemused vajavad tänapäevaste trendide valguses värskendamist ning mitmevariantset käsitlust. Samuti maksaks stsenaariumide valguses selgitada avalike teenuste uuendusliku ja säästliku korraldamise võimalusi, sh toimepiirkondade keskuste tagamaal.</p> <p>Uuringu sihi täpsustamisel on vaja läbi mõelda, mis teenuste grupid vaatluse alla võtta, sh on mõnes teenuste grupis hetkel nii riigiteenuseid</p>
--	--

⁹ Üleriigilise planeeringu alusuuring (Tartu Ülikool, 2023)

¹⁰ Eesti regionaalse majanduse stsenaariumid 2035 (Arenguseire keskus, 2019)

¹¹ ÜLERIIGILISE PLANEERINGU "EESTI 2050" ALUSUURING "Asustuse arengustsenaariumite koonduring" lähteülesanne

¹² Era- ja avalike teenuste ruumiline paiknemine ja kättesaadavus (TÜ RAKE 2015)

	<p>kui ka KOVi teenuseid (nt hariduses riigigümnaasiumid vs lasteaed, alg- ja põhiharidus), lepingulisi avalikke teenuseid (nt esmatasandi tervishoid, postiteenus) kui ka kogukonnateenuseid (nt vabatahtlik pääste). Teenuste kvaliteetseks osutamiseks vajaliku kliendibaasi määravad suuresti teenuse osutamiseks vajalik taristu ja personalivajadus ehk teisisõnu – teenuse kasutajate arv määrab (läbi ostujõu) teenuse majandusliku tasuvuse. Seda nii erateenuste puhul läbi vahetu konkurentsi kui ka avaliku sektori poolt finantseeritud (või oluliselt doteeritud) teenuste puhul. Vajalik kliendibaas on teenusespetsiifiline ja sõltub pakutava teenuse nõutavast või klientide poolt oodatavast kvaliteedist</p> <p>Uurimissuuna kesksed küsimused on:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mis on võtmetegurid, millest sõltub avalike teenuste piirkondliku korralduse tulevik? • Mis on võimalikud kujunevad avalike teenuste osutamise piirkondlikud stsenaariumid? • Mis on erinevate stsenaariumide majanduslik tähendus? • Mis on erinevate tasandite (riik, omavalitsused) võimalused tuvastatud võtmetegureid suunata? <p>Tööl on tugev seos Arenguseire Keskuse teiste uurimissuundadega, eelkõige regionaalmajanduse uurimissuunaga, aga ka õpetajate järelkasvu uurimissuunaga.</p>	
Uuringuteenuste sisseostu eelarve	50 000 eurot + km	
Ajakava	Lähteülesande koostamine, lisaekspertiisi kaasamise ettevalmistamine, võtmeisikutest juhtkomisjoni ja ekspertgrupi loomine	Märts– aprill 2024
	Kaastööde ja lühi raportite valmimine, vaheraport ja tagasiside juhtgrupilt	Mai 2024 – jaanuar 2025
	Lõppraport ja tulemuste tutvustamine	Veebruar – märts 2025

1.5. Eraraha kaasamise tulevik kultuuri- ja spordivaldkonnas

Põhjendus	<p>Kuigi kultuuri ja spordi valdkondades on mitmeid silmapaistvaid metseene, on eraraha kaasamine täna Eestis pigem erand kui reegel. Samuti ei ole viimastel aastatel sisuliselt kasvanud ettevõtete annetuste arv. Samas on Eesti kultuurivaldkonda suunatava riikliku ressursi osakaalu poolest Euroopa tipus, mistõttu ei pruugi riiklik rahastus edaspidi oluliselt suureneda, sest on teisi valdkondi (sotsiaal- või tervishoid), mis olulist järel aitamist vajavad. Seepärast on vajalik leida kultuuri ja spordi elujõulisuse tagamiseks teisi vahendeid.</p> <p>Kultuuriministeerium on viinud läbi analüüsi, mis kirjeldab praegust praktikat, võimalusi ja takistusi eraraha kaasamisel nii kultuuri, lõimumise kui ka spordi valdkondades.¹³ Peamiste takistustena tuuakse esile järgmisi asjaolusid.</p> <ul style="list-style-type: none">• Eestis pigem vähe ettevõtteid, kes kultuuri ja sporti toetavad. On väljakujunenud tuntud (suur)toetajaid, aga vähe uusi tegijaid. Samal ajal lisandub aina uusi kultuuri- ja spordikorraldajaid, kes samuti toetamist sooviksid. Seega on peamine mure uute ettevõtjate leidmine, kes kultuuri varem toetanud ei ole. Märgiti, et n-ö iduettevõtjate põlvkond tihti kultuuriga ei suhestu ja ei näe seega põhjust seda toetada või selle pärast muret tunda.• Eestis on tugevalt juurdunud arusaam, et kultuuri toetab riik. Kultuuri- ja spordikorraldajatel puuduvad vajalikud oskused ja harjumused annetuste kogumiseks. Probleem on ka jõukama elanikkonna isikliku kultuuritarbimise kogemuse vähesus või selle puudumine. Samuti on annetuste kogumine kohati tabu. Näiteks ei ole oma vara pärandamine kultuuriasutustele või organisatsioonidele Eestis pigem kombeks.• Nii ettevõtjad kui ka kultuuri- ja spordikorraldajad tõid välja, et avaliku sektori maksupoliitika on erasektori jaoks märgilise tähtsusega. Samas võimalust, et palgafondist või kasumist annetataks tulumaksuvabalt teatud protsendi ulatuses, pigem ei kasutata.
------------------	--

¹³ Eraraha kaasamine Kultuuriministeeriumi valdkondades 2022 (2023) Kultuuriministeerium

	<ul style="list-style-type: none"> • Eesti ühiskonnas ei ole kultuurile annetamist/panustamist kunagi mõõdetud. Ühtlasi on seda keeruline teha, sest konkreetsed summad ei tule sageli aruannetest välja. Suures osas toetatakse kultuuri turunduseelarvete kaudu ning seega ei kajastu need annetused üheski deklaratsioonis. <p>Praegu kehtiva tulumaksuseaduse (TuMS) § 49 lõike 2 punktid 1 ja 2 näevad ette ettevõtete maksuvaba annetamise piirid: kuni 10% eelneva majandusaasta kasumist. Statistika näitab, et maksimaalsest võimalikust annetamise summast kasutavad Eesti ettevõtted ära väikese osa, näiteks 2021. aastal annetas 401 ettevõtet kogusummas 5,8 miljonit eurot.¹⁴ Võimalus olnuks annetada 88 239 äriühingul kogusummas 879,2 miljonit eurot.</p> <p>Uurimissuunas käsitletakse kultuuri- ja spordivaldkonnale annetamist mõjutavaid tegureid ja trende, sealhulgas nende võimalikke arenguid tulevikus. Eesmärgiks on koostada nn mõjuahel kultuuri- ja spordivaldkonda investeeritud euro sotsiaalmajandusliku tasuvuse kohta, samuti luua meetodika tasuvuse hindamiseks. Eelnevat arvestades pakutakse välja alternatiivsed poliitikavalikud eraraha kaasamise suurendamiseks kultuuri- ja spordivaldkonda.</p> <p>Uurimissuuna kesksed küsimused on:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Millised tegurid ja trendid mõjutavad erasektori annetusi kultuuri- ja spordivaldkonnas? Millised stsenaariumid võivad annetusmaastikul edaspidi kujuneda? • Milliste meetoditega oleks võimalik hinnata kultuuri- ja spordirahastuse sotsiaalmajanduslikku tasuvust? Milliseid tulemusi eri meetodid annaksid? • Arvestades annetuskultuuri mõjutavaid trende ja tegureid, millised alternatiivsed poliitikavalikud võiksid eraraha
--	---

¹⁴ Eraraha kaasamine Kultuuriministeeriumi valdkondades 2022 (2023) Kultuuriministeerium

	kaasamise suurendamiseks perspektiivsed olla? Millised on oodatavad tulud ja kulud riigi vaatepunktist?	
Uuringuteenuste sisseostu eelarve	20 000 eurot + km	
Ajakava	Lähteülesande koostamine, lisaekspertiisi kaasamise ettevalmistamine, võtmeisikutest juhtkomisjoni ja ekspertgrupi loomine	September – oktoober 2024
	Kaastööde ja lühiraportite valmimine, vaheraport ja tagasiside juhtgrupilt	November 2024 – mai 2025
	Lõppraport ja tulemuste tutvustamine	Mai – juuni 2025

2. Ühiskondliku arutelu algatamine. Stsenaariumide realiseerumise jälgimine

Põhjendus	<p>Arenguseire Keskuse üks ülesandeid on märgata ja mõtestada Eesti jaoks olulisi tulevikuteemasid. Seda rolli täidame nii tegevuskavasse valitud uurimissuundade raames kui ka laiemalt. Arenguseire Keskuse blogisse ning väljaandesse Pikksilm otsime jooksvalt teematõstatusi, mis vaatavad pikemalt tulevikku ning käsitlevad Eesti ühiskonna ja majanduse seisukohast olulisi võimalikke arenguid, nende tagajärgi Eesti jaoks ning varase valmisoleku loomist.</p> <p>Korraldame veebiseminare ja konverentse, et töös olevate uurimisteemade ja ka mitmete muude tulevikuteemade üle laiemalt arutleda, eelkõige eesootavateks muutusteks valmistumise võtmes.</p>
------------------	--

	<p>Arenguseire seadus paneb Arenguseire Keskusele kohustuse jälgida stsenaariumide realiseerumist. 2024. aastal vaatame üle tootlikkuse valdkonna trendid ja stsenaariumid, mis valmisid 2018. aastal, samuti regionaalse majandusarengu stsenaariumid aastast 2019. Ajakohastame statistilised andmed ning hindame, milliste stsenaariumide realiseerumise tõenäosus on möödunud nelja aastaga suurenenud või vähenenud.</p>	
Ajakava	Uudiskiri	1 x kuus
	Veebiseminarid	Vähemalt 1 x kvartalis
	Konverentsid	1–2 aastat
	Arenguseire Keskuse blogi	8–10 artiklit aastas
	Väljaanne „Pikksilm“	Ekspertide artiklid valmivad ja avaldatakse ASK-i veebi „Pikksilma“ rubriigis aasta jooksul jooksvalt.

Arenguseire Keskus

Lossi plats 1a, 15165 Tallinn

arenguseire@riigikogu.ee

riigikogu.ee/arenguseire